GUIES INSIGHT

EN CATALÀ

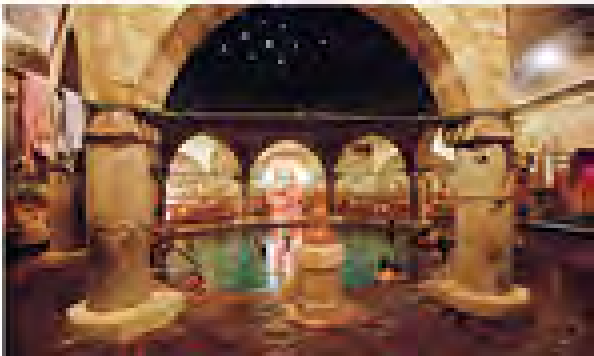
EXPLORA

BUDAPEST

LES **MILLORS** RUTES PER LA CIUTAT

EXPLORA

BUDAPEST

Amb el suport del Departament de Cultura

Primera edició: març del 2021

© de l'edició original en anglès:
APA Publications, 2020

© 9 Grup Editorial
Cossetània Edicions
C/ de la Violeta, 6 · 43800 Valls
Tel. 977 60 25 91
cossetania@cossetania.com
www.cossetania.com

Traducció: Aina Olivé Busquets

Impressió: Formes Gràfiques Valls, SA

ISBN: 978-84-1356-030-4

DL T 12-2021

INSIGHT GUIDES

EXPLORA

BUDAPEST

ÍNDEX

A

Acadèmia de Música Ferenc Liszt **56**
Acadèmia Hongaresa de la Ciència **43**
aeroport **108**
ambaixades **108**
Antic Ajuntament de Buda **33**
Apartament de Gutenberg Otthon **68**
Avinguda Andrássy **54**

B

Balena (Bálna) **78**
Banys a l'aire lliure del Palatinus **73**
banys termals **24**, **61**, **83**, **84**
Banys Termals de Gellért **84**
Banys Termals de Rudas **83**
Banys Termals de Széchenyi **61**
Barri del Mil·lenni **78**
Barri Jueu **46**
Bartok Béla Út **85**
Basílica de Sant Esteve **38**
Biblioteca Metropolitana d'Ervin Szabó **66**

C

Caixa Reial d'Estalvis Postal **40**
Cambra Hongaresa d'Arquitectes **66**
Capella de Ják **62**
Casa d'Art Contemporani de Trafó **80**
Casa de la Fotografia Hongaresa Mai Manó **56**
Casa del Terror **57**
Casa de Pregària Jueva Medieval **36**
Castell del Jardí de Bazaar **81**
Castell de Vajdahunyad **62**
Centre del Memorial de l'Holocaust **80**
cinema **23**
Ciutadella **83**
Ciutadella del Pescador **34**
compres **20**
conducció **108**
Contra Aquincum **45**
convent dominic **73**
correus **108**
cremallera **88**

D

Danubius Grand Hotel Margitsziget **74**
diners **109**
Districte del Palau **65**
duanes **109**

E

Egyetem Tér **45**
electricitat **110**
entreteniment **22**
Erzsébet Tér **54**
escultura de la Petita Princesa **44**
església de la Cova **84**
església de Mátyás **34**
església de Sant Miquel **74**
església dominica **35**
església i monestir franciscans **71**
església parroquial de Belváros **44**
estàtua d'Anònim **63**
estàtua de l'au Turul **32**
estàtua d'Elisabet **82**
estàtua de Columbo **75**
estàtua de Ronald Reagan **41**
estàtua de Sant Gellért **83**

F

Ferrocarril de Nens **89**
festivals **110**
font de l'Illa Margarida **71**
Font de Mátyás **33**
fumar **112**
funicular **32**

G

Galeria d'Art **59**
Galeria Nacional d'Hongria **32**
Gárdonyi Tér **85**
geografia **10**
Gozsdu Udvar **50**
Gran Sinagoga **47**
Grans Magatzems París **56**

H

història **11**, **26**
horaris i festius **112**
Hospital a la Roca **35**
hotels **92**
- Aquincum **93**
- Aria Hotel Budapest **94**
- Baltazár Budapest **92**
- Brody House **96**
- Buda Castle Fashion Hotel **92**
- Budapest art'otel **97**
- Budapest Marriott **94**
- Budapest Panorama Central **94**
- Carlton Hotel **93**
- Continental Hotel **95**
- Corinthia Hotel Budapest **95**
- Corvin Hotel Budapest **97**
- Danubius Grand Hotel Margitsziget **74**
- Danubius Hotel Astoria **94**
- Danubius Hotel Gellért **97**
- Four Seasons Hotel Gresham Palace Budapest **94**
- Hilton Budapest **93**
- Hotel Császár **93**
- Hotel Moments **96**
- Hotel Palazzo Zichy **96**

Hotel Victoria **97**
Ibis Budapest Centrum Hotel **97**
Kempinski Hotel Corvinus **94**
Lánchíd 19 **93**
Mamaison Hotel Andrássy **96**
Medosz Hotel **96**
Starlight Suiten Hotel **95**
Ritz-Carlton Budapest **94**
ROOMbach **96**
Sofitel Budapest Chain Bridge **95**
St George Residence **93**
Wombat's City Hostel **96**
Hűvosvölgy **89**

I

idioma **112**, **120-121**
Illa Margarida **70**
Jardí de Roses **73**
Minizoo **73**
Torre de l'Aigua **73**
teatre a l'aire lliure **74**
informació turística **113**
Institut Cultural Italià **67**
Institut Hongarès de Geologia i Geofísica **64**
internet **113**

J

János-hegy **86**
jardí de Károly **45**
jardí Memorial Raoul Wallenberg **49**
Jardí Japonès **74**

K

Kálvin Tér **76**
Kodály Körönd **58**

L

lavabos **113**
Laberint del Castell de Buda **35**

M

Március 15 Tér **44**
Memorial Carl Lutz **49**
Memorial dedicat a Imre Nagy **41**
Memorial de la Guerra Soviètica **41**
menjar i beure **16**
Mercat Central **77**
Mercat de Belváros **40**
Metro del Mil·lenni **54**
Mikszáth Kálmán Tér **68**
mitjans de comunicació **113**
Monument a la Llibertat **83**
Monument Antifeixista **41**
Monument del Centenari **71**
Monument Mil·lenari **59**
muralla de la ciutat **45**
mur del memorial del gueto **50**
Museu d'Arts Aplicades **69**
Museu de Belles Arts **59**
Museu de la Casa d'Art Noveau hongarès **41**
Museu de la Farmàcia de l'Àliga Daurada **33**
Museu de Ludwig **78**
Museu d'Etnografia **42**
Museu d'Història de Budapest **33**
Museu d'Història Mèdica Semmelweis **82**
Museu Electrotècnic Hongarès **52**
Museu Ferenc Hopp d'Arts Asiàtiques **58**
Museu Hongarès d'Agricultura **63**
Museu Jueu Hongarès **48**
Museu Memorial Ferenc Liszt **57**
Museu Nacional d'Hongria **67**
Museu Zwack Unicum **79**
música **22**

N

Nehru Bank **78**
nens **113**
Nou Teatre **51**
Normafa **87**

O

Oktogon **57**
Òpera Nacional d'Hongria **55**

P

Palau del Comte Alajos **66**
Palau del Comte Festetics **67**
Palau de les Arts **78**
Palau Gresham **43**
Palau Reial **32**
Parc Memento **84**
Parlament hongarès **42**
Pedra del km 0 **32**
Pesti Vigadó **44**
plaça de la Llibertat **41**
plaça dels Herois **59**, **60**
plaça Kossúth Lajos **41**
política **14**
població **14**
pont de les Cadenes de Széchenyi **30**
pont de Margarida **75**
Porta de Viena **37**
Pou Musical **74**
pressupost **114**
propina **114**
protocol **115**
punt d'observació del turó Gellért **83**

R

religió **115**
restaurants **98**
21 Magyar Vendéglő **98**
360 Bar **59**
Arany Kaviar **98**
A Séf Utcája **45**
Asztalka Cukrászda **85**

Bagolyvár **64**
Bajaj Halászcsárda **89**
Baltazár Budapest **37**
Barako Kávéház **75**
Bigfish Seafood Bistro **102**
Borkonyha Winekitchen **99**
Bors Gastrobar **101**
Café Kör **100**
Costes **102**
Csalogány 26 **99**
Csendes Társ **45**
Cyrano **100**
Drop Glutenfree Restaurant **102**
Élesző **80**
Építész Pince **69**
Esetleg Bar & Bistro **103**
Fatál **100**
Fröhlich Kóser Cukrászda **53**
Gundel **64**
Hadik & Szatyor **85**
Hemingway **103**
Jamie's Italian Budapest **99**
Jonás Craft Beer House **80**
Kantin **59**
Karavan **53**
Kárpátia **100**
Kéhli Vendéglő **99**
Kelet Kávezó és Galéria **85**
Kertem **64**
Kino Café Mozi **75**
Kőleves Vendéglő **101**
Kollázs Brasserie & Bar **100**
Komédiás Kávéház **102**
Konyha **53**
Kozmosz **102**
La Bodeguita del Medio **101**
Lumen Kávézó **69**
Marxim **99**
Mátyás Pince **100**
Mazel Tov **101**
Múzeum Kávéház és Étterem **69**
Nagyi Palacsintázója **99**
Náncsi Néni Vendéglője **103**
Onyx **45**
Pagony **85**
Paneer **102**
Pest-Buda **99**
Pesti Disznó **102**
Petrus **103**
Pierrot Café & Restaurant **37**
Pizzica **59**
Ruszwurm Cukrázda **37**
Szamos Szépkilátás Cukrázsda **89**
Szimply **101**
Tom-George Italiano **100**
Városliget Café & Restaurant **64**
Veganlove **103**
Vintage Garden **53**
Vörös Postakocsi **103**
Zeller Bistro **101**
restriccions d'edat **115**
roba **115**
Roda del Temps **63**
rutes i guies **115**

S

Sabates del Danubi **43**
Sagrada Columna de la Trinitat **33**
salut **116**
seguretat ciutadana **116**
seu de l'Antiga Ràdio Hongaresa **68**
sinagoga del Carrer Rumbach Sebestyén **49**
sinagoga Ortodoxa del Carrer Kazinczy **52**
Sinagoga Shas Chevra Lubavitch **51**
Svábhegy **87**, **88**
Széchenyi-hegy **88**
Szimpla Kert **52**, **107**

T

Teatre de la Comèdia de Budapest **75**
Teatre de Titelles de Budapest **58**
Teatre Nacional **79**
Teatre Operetta de Budapest **56**
Telecadira Zugliget **86**
telèfons **117**
Temple dels Herois **48**
tomba de Gül Baba **71**
Torre de la Porta **62**
Torre dels Apòstols **63**
Torre de Maria Magdalena **36**
Torre d'Observació d'Elisabet **87**
transport **117**
Turons de Buda **86**

V

Váci Utca **44**
viatgers amb discapacitats **118**
viatgers LGTBIQ **119**
vida nocturna **23**, **104**
Vörösmarty Tér **44**

W

wifi **113**

Z

Ziggurat **79**
zona horària **119**
Zona Rehabilitada **79**
Zoo de Budapest i Jardí Botànic **60**

SANCTUS
ANDREAS

ÍNDEX

Introducció

Rutes recomanades per a... 6
Explora Budapest 10
Menjar i beure 16
A comprar 20
Entreteniment 22
Banys termals 24
Dates clau de la història 26

Les millors rutes

1. El turó del Castell 30
2. Parlament i voltants 38
3. El Barri Jueu 46
4. Per l'avinguda Andrássy 54
5. El Parc de la Ciutat i voltants 60
6. El Districte del Palau 65
7. L'Illa Margarida i voltants 70
8. El sud de Pest 76
9. El sud de Buda 81
10. Els turons de Buda 86

Guia pràctica

Allotjament 92
Restaurants 98
Vida nocturna 104
A–Z 108
Idioma 120

FANS DE L'ARQUITECTURA

Els edificis Miklós Ybl, com l'Òpera Nacional d'Hongria (ruta 4) i els del Districte del Palau (ruta 6), capturen l'edat d'or de Budapest, mentre que la Caixa d'Estalvis Postal d'Ödön Lechner és un exemple de l'exquisit estil Art Nouveau local (ruta 2).

RUTES RECOMANADES PER A...

BARS I VIDA NOCTURNA

Atureu-vos a Szimpla Kert, el bar en ruïnes més antic i més famós (ruta 3), abans de dirigir-vos cap al Districte IX per viure l'experiència de l'ambient de la cervesa artesana (ruta 8).

FAMÍLIES

Els nens poden fer amics al Zoo de Budapest (ruta 5), pujar amb el Ferrocarril de Nens als turons de Buda (ruta 10) o gaudir d'un pícnic en família a l'Illa Margarida (ruta 7).

ENAMORATS DE LA CUINA

Apreneu sobre el producte hongarès al Mercat Central (ruta 8), mengeu a l'Onyx (ruta 2), amb dues estrelles Michelin, o feu una visita al Gundel, la llar de la cuina hongaresa (ruta 5).

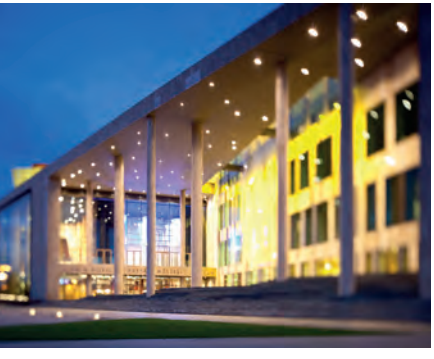
EXCURSIONISTES

Els turons de Buda ofereixen una barreja de vil·les boniques i boscos pintorescos (ruta 10). Si preferiu una excursió més a prop del poble, pugeu al turó Gellért per a unes bones vistes del Danubi (ruta 9).

AMANTS DE LA HISTÒRIA

Passegeu pels carrers històrics del voltant del Palau Reial (ruta 1), descobriu l'antic gueto jueu al cor de la ciutat (ruta 3) o les ruïnes medievals de l'Illa Margarida (ruta 7).

ALLUNYAR-SE DELS CAMINS FREQÜENTATS

Renovacions recents han convertit l'antic Districte IX industrial en un punt de trobada cultural animat (ruta 8). Aneu-hi o endinseu-vos als turons de Buda (ruta 10) per escapar-vos de les multituds.

AMANTS DE LES COMPRES

Trobareu tots els grans noms a l'avinguda Andrássy (ruta 4) o a Váci Utca (ruta 2), però per a dissenys hongaresos i originals dirigiu-vos a Király Utca (ruta 3) o a Bartók Béla Út (ruta 9).

INTRODUCCIÓ

Una introducció a la geografia, els costums i la cultura de Budapest, a més a més d'informació general aclaridora de cuina, història i el millor que podeu fer quan hi sigueu.

Explora Budapest	**10**
Menjar i beure	**16**
A comprar	**20**
Entreteniment	**22**
Banys termals	**24**
Dates clau de la història	**26**

Mercat Central del sud de Pest

EXPLORA BUDAPEST

Partida en dos pel riu Danubi, Budapest és famosa per l'impressionant Palau Reial, els vuit ponts, els banys termals i els pubs en ruïnes. La capital d'Hongria és una de les ciutats més boniques d'Europa, amb una història acolorida i un bon ambient cultural.

Budapest es troba a la part del centre i del nord d'Hongria, cap a la frontera eslovaca i a només unes hores de tren tant de Viena com de Bratislava. El nom deriva de les dues ciutats històricament independents que queden a cada costat del Danubi: Buda i Pest.

A l'oest de la ciutat, la topografia de turons de Buda està marcada per carrers medievals, relíquies otomanes i grans vil·les, i fins i tot trobareu ruïnes romanes al districte conegut com a Óbuda. Per contra, Pest, a l'est, s'estén al llarg d'un terreny pla que marca l'inici de la Gran Esplanada Hongaresa, amb avingudes envoltades d'arbres i arquitectura imponent.

El 1873, les ciutats de Buda, Pest i Óbuda s'unificaren en una de sola. Al cor de l'Europa Central, Budapest està habituada als atacs, des de la invasió mongol de 1241-2 fins a l'ocupació de 150 anys dels otomans abans de caure a mans dels Habsburg. A més, Budapest encara té les cicatrius de les dues guerres mundials i de l'aixecament de 1956 contra les forces soviètiques.

Com a destinació turística, Budapest té molt a oferir. En primer lloc, és una ciutat balneari: us podreu banyar i gaudir d'ambients meravellosament decadents. També és una ciutat de cultura. Les ribes del Danubi i el Districte del Castell de Buda, així com l'avinguda Andrássy i les zones històriques del voltant, són Patrimoni de la Humanitat per la Unesco, i hi ha molts museus i galeries excel·lents per explorar.

Per acabar-ho d'adobar, la cuina hongaresa ha fet avenços importants en les últimes dècades, tot introduint una nova generació de xefs que serveixen plats innovadors i aporten un gir modern als clàssics.

GEOGRAFIA I DISPOSICIÓ

Budapest està dividida en districtes, de manera semblant als *arrondissements* de París. Hi ha 23 districtes (*kerület*), identificats amb números romans, que s'allunyen del Palau Reial en forma més o menys d'espiral en el sentit de les agulles del rellotge. La major part de les destinacions més famoses de Budapest es troben als districtes I, II, V, VI i VII, però els viatgers es poden desplaçar cap al XIV per al Parc de la Ciutat i voltants, mentre que els districtes VIII, IX i fins i tot l'XI estan creixent

La teulada acolorida de l'església de Mátyás

de manera gradual en popularitat gràcies a iniciatives en desenvolupament.

Moure's per Budapest és fàcil, tant a peu com amb l'eficient sistema de transport públic. La xarxa està formada per línies de metro i de tramvia i rutes d'autobús, així com embarcacions pel Danubi, troleibús i tren cremallera (vegeu la pàgina 88). Zones de bellesa natural com els turons de Buda, així com els pobles al llarg de l'escènic Revolt del Danubi, són fàcilment accessibles des de Budapest.

HISTÒRIA

Les conques dels Càrpats i el Danubi han estat habitades des dels volts del 350000 aC, però els primers ocupants identificats foren el poble celta-il·liri, que es van establir a la capital tribal, al capdamunt del turó Gellért, i un assentament a Óbuda.

Des del segle I dC, les legions romanes avançaren pel Danubi i establiren un camp militar anomenat Aquincum a la frontera nord de l'Imperi, que es convertí en ciutat. Després, les forces d'Àtila van capturar l'assentament i els huns ocuparen la zona fins al segle IX.

La tribu nòmada dels magiars, que procedia d'una zona situada entre el riu Volga i la serralada dels Urals, hi arribà sobre el 890 dC. Ells van donar al país el seu nom actual (*Magyarország,* en hongarès) i a la llengua (*Magyar*).

L'estat modern d'Hongria es va definir com a cristià l'any 1000, quan el magiar István (posteriorment beat) fou coronat com a primer rei d'Hongria. El nou país s'anà consolidant fins que la invasió mongol de 1241-2 va arrasar i devastar la capital; després de la retirada, el rei Béla IV assumí el repte de restablir la nació i reconstruir la ciutat.

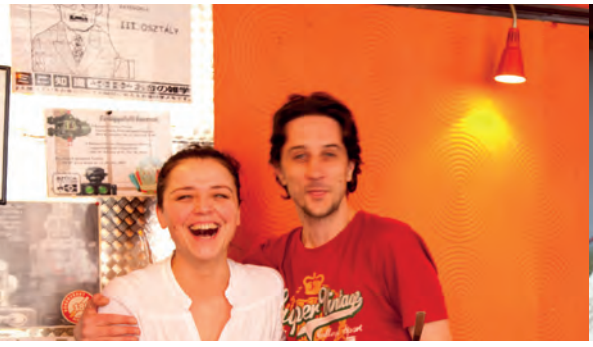
El segle XV va viure un període de creixement econòmic i cultural tant per a Hongria com per a Budapest, que va prosperar sota el regnat del rei Mátyás Corvin (nascut Hunyadi). El país va gaudir d'una edat d'or marcada pel desenvolupament intel·lectual, artístic i cívic.

El 1490, quan Mátyás morí sense hereu, un període de rebel·lió camperola i inestabilitat va aplanar el terreny als turcs en l'assimilació de la major part d'Hongria, inclosa la capital, dins de l'Imperi Otomà entre 1541 i 1699.

Regnat dels Habsburg

El 1686-7, la Santa Aliança (que comprèn els Habsburg, Polònia i Venècia) va alliberar Buda, i Hongria fou incorporada a l'Imperi Habsburg. Molts hongaresos, però, volien la independència. El príncep Ferenc Rákóczi (descendent dels prínceps de Transsilvània) es convertí durant el període 1703-11 en líder de la lluita per la independència. Un aixecament camperol va donar pas a la batalla per l'alliberament, però el país estava massa devastat per la guerra i la pobresa per mantenir una rebel·lió.

La pau va durar fins al 1848, quan un grup de joves intel·lectuals, liderats pel poeta Sándor Petõfi, van instigar una

Somriures en una cafeteria de Budapest

altra rebel·lió. L'emperador Francesc Josep I sufocà la revolta l'any següent amb l'ajut del tsar de Rússia. Però calia fer alguna cosa, i la solució, el compromís de 1867, transformà l'Imperi Austríac en Imperi Austrohongarès, amb Francesc Josep com a doble monarca.

Fins a la Primera Guerra Mundial Budapest va créixer més ràpid que qualsevol altra ciutat d'Europa. El comte István Széchenyi, una força poderosa per al desenvolupament de la zona, cercà la unió dels pobles de Buda, Óbuda i Pest en una sola ciutat. També fou artífex del pont de les Cadenes, el primer pont permanent que unia els dos costats de la ciutat.

La Primera Guerra Mundial va acabar amb l'edat d'or del *fin de siécle*. Àustria-Hongria va quedar derrotada i l'imperi va col·lapsar. El comte Mihály Károly va establir una república independent, però va dimitir el març de 1919. Després d'això, el Partit Comunista, liderat per Béla Kun, va establir una república soviètica, que s'ensorrà poc més tard, quan el país fou ocupat i saquejat per les forces romaneses.

El 1920, l'almirall Miklós Horthy es va proclamar regent. El país era novament una monarquia, però sense rei.

Segona Guerra Mundial

Durant tota la Segona Guerra Mundial hi va haver una aliança incòmoda amb Alemanya, que va acabar el març de 1944, quan les tropes nazis ocuparen Hongria. L'exèrcit soviètic, però, avançà ràpidament i els alemanys van perdre després del setge de Budapest. La ciutat caigué a mans russes el febrer de 1945, amb tres quartes parts dels edificis destrossats i mig milió de morts.

Govern soviètic i realitat postsoviètica

El 1949, Hongria es va convertir en la República del Poble sota govern soviètic. Després de set anys de repressió brutal, 50.000 estudiants i treballadors es manifestaren al parlament per exposar els seus greuges el 23 d'octubre de 1956. La resposta soviètica tardà ben poc: el 4 de novembre tancs de l'Exèrcit Roig entraven a Budapest per derrotar la resistència. Occident veia amb horror com s'executaren milers de persones. Van morir uns 25.000 hongaresos i 200.000 van marxar del país.

El 1988-9, quan es van notar els efectes de la *glasnost* i de la *perestroika* per tot el bloc oriental, Hongria va viure molts canvis, que el 1990 culminaren en les primeres eleccions lliures del país en 43 anys. Amb la república democràtica restaurada, un govern conservador va ser el primer a exercir el poder. El 1991 va marxar l'últim soldat soviètic, i Hongria es va convertir en un membre associat de la Unió Europea; el 1994 un partit socialista reformat va assolir el poder i el 1999 Hongria es va unir a l'OTAN. L'1 de maig de 2004 esdevingué membre de ple dret de la UE. La crisi financera de 2009, l'ascens de Viktor Orbán i el partit Fidesz, juntament amb les crisis d'immigrants